Załącznik do uchwały nr ……..

Rady Miasta Konina

z dnia ……..2018 r.

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA KONINA NA LATA 2019 – 2021

Wstęp

„Narkomania to stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich" - taką definicję podaje ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005 r. (Dz.U.2018.1030 t.j.) Po nowelizacji w sierpniu tego roku, ustawa precyzuje w sposób bardziej przystający do aktualnej rzeczywistości, pojęcie „nowej substancji psychoaktywnej" (tzw. dopalaczy). Zgodnie z nowym zapisem pojęciem tym określa się „ każdą substancję lub grupy substancji pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w formie czystej lub w formie preparatu działającą na ośrodkowy układ nerwowy, inną niż substancja psychotropowa i środek odurzający, stwarzającą zgodnie z rekomendacją Zespołu do spraw oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych, o której mowa w art. 18b ust. 1 pkt 3, zagrożenia dla zdrowia lub zagrożenia społeczne porównywalne do zagrożeń stwarzanych przez substancję psychotropową lub środek odurzający, lub które naśladują działanie tych substancji, określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 44f pkt 3;"

Coraz więcej ekspertów zwraca uwagę, że tak zwane dopalacze powinno się nazywać **"nowymi narkotykami"**, zwłaszcza że bywają groźniejsze niż te "tradycyjne". W razie zatrucia tymi drugimi lekarze wiedzą, jak postępować i jakie leki podawać, w przypadku pacjenta zatrutego nowymi substancjami bardzo często specjaliści nie mają takiej wiedzy. Substancje odurzające sprzedawane jako przedmioty kolekcjonerskie albo nawozy do roślin miały być alternatywą dla narkotyków.

Dla zaostrzenia i zdecydowanego zwiększenia skuteczności walki z dopalaczami, po kolejnej fali zatruć oraz zgonów spowodowanych zażywaniem tych środków - w sierpniu 2018 roku sejm znowelizował dwie ustawy o: przeciwdziałaniu narkomanii oraz Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Należy podkreślić, że jest to oczekiwany od dawna olbrzymi krok w walce z narkotykami. Nowelizację przepisów wprowadzono ze względu na pilną potrzebę podjęcia kolejnych działań, mających za zadanie ograniczyć zjawisko wytwarzania i wprowadzania do odbiegu środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych. Od tej pory dilerzy tzw. „dopalaczy" są traktowani tak samo jak dilerzy narkotyków a nowe substancje szybciej trafiają na listę związków zakazanych. Zadaniem nowych przepisów jest także niesienie – na takich samych zasadach - wsparcia osobom uzależnionym od dopalaczy i narkotyków. Będą mogły liczyć na leczenie, rehabilitację oraz wsparcie psychologów.

Wraz z rozwojem i globalizacją świata oraz tempem życia nie tylko rośnie skala zjawiska narkomanii, ale też w szybkim tempie zmienia się oblicze tego zjawiska.

Wśród kluczowych problemów związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych wymienia się obecnie:

- coraz bardziej widoczną tendencję do zażywania wielu substancji jednocześnie, w tym łączenie substancji legalnych z nielegalnymi;
- trend w kierunku zażywania narkotyków niebędących opiatami, pojawienie się i rozpowszechnianie nowych substancji psychoaktywnych;
- częste występowanie chorób przenoszonych przez krew (np. wirusowe zapalenie wątroby typu C – wśród osób przyjmujących narkotyki przez iniekcje) oraz zagrożenie wystąpieniem nowych ognisk zakażeń HIV;
- ciągłe występowanie wysokiej liczby zgonów spowodowanych zażywaniem narkotyków;
- potrzebę walki z zażywaniem narkotyków poprzez zintegrowane podejście do opieki zdrowotnej.

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem narkomanii jest znowelizowana ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. Główne kierunki działań określone są w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 – 2020.

Zadania realizowane w ramach Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Konina na lata 2019 – 2021 należą do zadań własnych gminy i są określone w art.10 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Obejmują w szczególności:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Najobszerniejszą sferą dla samorządu lokalnego w dziedzinie przeciwdziałania narkomanii jest podejmowanie działań w zakresie profilaktyki.

Działania wychowawcze, edukacyjne, informacyjne oraz profilaktyczne obejmują w szczególności:

- promocję zdrowia psychicznego;

- promocję zdrowego stylu życia;
- informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, oraz o narkomanii i jej skutkach;
- edukację psychologiczną i społeczną;
- edukację prawną;
- działania interwencyjne.

Narkomania to katastrofa dla życia człowieka uzależnionego, dla jego rodziny, najbliższych. Katastrofa, która wszakże nie w każdym przypadku musi być klęską, bo i z katastrof ludzie wychodzą cało i rozpoczynają nowe życie. Temu, żeby takich szczęśliwych przypadków było jak najwięcej, a owych życiowych „katastrof" jak najmniej – służą działania profilaktyczne, podejmowane przez rząd, samorządy, instytucje, organizacje. Działania zasługujące na maksymalne wsparcie finansowe, organizacyjne, legislacyjne. Takie też działania – skrojone na miarę samorządowych możliwości - zostały ujęte w Programie Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Konina na lata 2019 – 2021.

Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Konina na lata 2019 – 2021 wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Mieszkańców Konina na lata 2015 - 2025 i oparty został na Diagnozie Lokalnych Zagrożeń Społecznych sporządzonej w 2017 roku na zlecenie Miasta przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Koninie.

Rozdział I

I. Używanie i eksperymentowanie z narkotykami przez dzieci i młodzież na tle badań przeprowadzonych w Polsce

Dostępność narkotyków oraz charakteryzująca dzieci ciekawość i – od pewnego wieku - chęć poczucia się dorosłym powodują, że mogą one sięgać po środki psychoaktywne. Używanie substancji psychoaktywnych, zarówno legalnych takich jak napoje alkoholowe, czy tytoń, jak nielegalnych takich jak narkotyki niesie za sobą ryzyko pojawienia się szkód zdrowotnych i społecznych. Ryzyko to jest szczególnie duże, gdy po substancje te sięgają ludzie bardzo młodzi, nieświadomi tego, co może im grozić.

W maju i czerwcu 2015 r. w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs" (ESPAD) zrealizowano audytoryjne badanie ankietowe na losowej próbie reprezentatywnej uczniów trzecich klas szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz drugich klas szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat) naszego kraju. Badania ESPAD podjęto po raz pierwszy w 1995 r. z inicjatywy Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs (Pompidou Group), działającej przy Radzie Europy.
Celem badań, powtarzanych co 4 lata jest monitorowanie natężenia problemu używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, a także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ulokowanych zarówno po stronie popytu na te substancje, jak i ich podaży.
W 2015 r. badanie zostało zrealizowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy współpracy Instytutu Psychiatrii i Neurologii. Ważona próba ogólnopolska liczyła 3526 uczniów trzecich klas szkół gimnazjalnych oraz 2770 uczniów drugich klas szkół

ponadgimnazjalnych. Badania potwierdziły, że najbardziej popularne substancje nielegalne, po które sięga młodzież, to marihuana i haszysz

Zgodnie z oczekiwaniami, wyniki badań wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych, zwłaszcza alkoholu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 24,3% badanych młodszych uczniów i 37,3% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia substancji nielegalnych jest amfetamina - ok. 4,6% wśród uczniów gimnazjów i 8,3% wśród uczniów szkół wyższego poziomu.

Badania ESPAD wykazały, że młodzież okazjonalnie używa substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy. Stawia to przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. Wyniki wskazują, że w klasach trzecich gimnazjów używa tego środka 19% uczniów, w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – 32%. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 10% uczniów klas trzecich gimnazjów i 15% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych używało marihuany lub haszyszu. W zakresie używania przetworów konopi obserwuje się podobne tendencje w obu grupach wiekowych, jednak wyniki z 2015 r. sugerują odmienności. Wzrost wszystkich trzech wskaźników w młodszej grupie uległ zahamowaniu, podczas gdy w starszej tylko odsetki używających w czasie ostatnich 30 dni nie uległy zmianie. Zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie, jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Inne wskaźniki problemu marihuany i haszyszu, takie jak postrzegana dostępność czy oferty tych substancji, jak również zasięg używania ich w otoczeniu badanych - wykazują podobne tendencje jak rozpowszechnienie używania. W młodszej grupie w 2015 r. zaznaczył się spadek, w starszej - stabilizacja lub lekki wzrost. Potwierdza to tezę o zahamowaniu trendu wzrostowego problemu przetworów konopi wśród piętnasto-szesnastolatków oraz przynajmniej zmniejszenie tempa wzrostu w starszej grupie badanych.

W obszarze oceny ryzyka, związanego z używaniem substancji psychoaktywnych, w poprzednich badaniach obserwowaliśmy spadek odsetków badanych, przypisujących używaniu marihuany lub haszyszu duże ryzyko. Ten niekorzystny trend w 2015 r. uległ zahamowaniu. Odsetki przypisujących duże ryzyko regularnemu używaniu przetworów konopi nawet wzrosły.

W badaniu ESPAD 2015 uwzględniono również tematykę dopalaczy. Jak pokazują te badania odsetki uczniów, którzy używali dopalaczy, są niższe niż odsetki używających przetworów konopi. Nie odnotowano wzrostu tych wartości między 2011 i 2015 r. Wśród uczniów ze starszej grupy obserwuje się nawet spadek rozpowszechnienia używania tych substancji na przestrzeni całego życia oraz w czasie ostatnich 12 miesięcy. Eksperymentowanie z dopalaczami uznało za bardzo ryzykowne 24,7% uczniów z młodszej grupy i 25,0% starszej młodzieży. Zdaniem badanych, regularne używanie „dopalaczy" jest związane z dużym ryzykiem, tak twierdzi - 80,3% uczniów z młodszej grupy i 82,0% starszej młodzieży.

Gdyby na podstawie danych z badania zbudować ranking substancji pod względem ryzyka używania postrzeganego przez młodzież, to na pierwszym miejscu znalazłaby się amfetamina, na drugim – „dopalacze", na trzecim – ecstasy i dalej: przetwory konopi, alkohol i tytoń.

II. Diagnoza problemów narkotykowych na terenie miasta Konina

Narkomania, z którą boryka się współczesne społeczeństwo polskie ma obecnie nowe oblicze. Dotyczy przede wszystkim ludzi młodych, przy czym trudno jest ustalić jakąkolwiek statystyczną prawidłowość odnośnie środowisk, które są „narkomanotwórcze". Młodzi ludzie biorący narkotyki pochodzą zarówno z rodzin biednych, jak i bogatych, pełnych i rozbitych (J. Węgrzecka – Giluń, ABC narkotyków. Remedium 2004).

Zwiększyła się podaż i różnorodność narkotyków na nielegalnym rynku, a tym samym ich dostępność. Zmieniły się zarówno wzory używania jak i rodzaj najczęściej używanych substancji. Niepokojący jest fakt, że zmieniła się również ocena stosowania niektórych narkotyków, dopuszczająca ich używanie w efekcie podążania za modą, gdzie narkotyki stają się elementem towarzyszącym zabawom młodzieży, czy też wspomagają młodych ludzi w nauce.

Aby poznać rozległość problemu używania narkotyków przez mieszkańców Konina, w 2017 r. na zlecenie miasta Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa sporządziła „Diagnozę Lokalnych Zagrożeń Społecznych". Jednym z badanych obszarów było stosowanie narkotyków przez młodzież szkolną oraz osoby dorosłe.

Z przeprowadzonych badań wynika, że problem narkotyków jest w Koninie umiarkowanie poważny. Liczba dorosłych osób, która próbowała narkotyków jest zbliżona do wyników analiz ogólnopolskich. Z badań wynika ponadto, że po narkotyki sięgają najczęściej osoby z wyższym wykształceniem.

Około 70% badanej populacji nie zna w swoim otoczeniu nikogo kto by sięgał po narkotyki. Badani dorośli koninianie w większości deklarowali, że nie znają miejsc gdzie można zaopatrzyć się w narkotyki, ale w rozmowach tzw. mimowolnych najczęściej wskazywali sklepy z dopalaczami. Część z nich podkreślała, że narkotyki można nabyć w pobliżu szkół.

Wśród mieszkańców wystąpiło zróżnicowanie płciowe pod względem zażywania narkotyków. Zjawisko to jest zgodne z opracowaniem Agencji UE ds. narkotyków, według którego istnieją wyraźne różnice między płciami w niemal wszystkich aspektach zjawiska narkomanii. We wszystkich krajach Europy wśród osób zażywających narkotyki przeważają liczebnie mężczyźni, szczególnie w przypadkach używania częstego, intensywnego, problemowego. Tymczasem w Koninie analiza danych przeprowadzona na dorosłej populacji mieszkańcow miasta pokazała niepokojące tendencje nie tylko co do zażywania środków psychoaktywnych, ale przede wszystkim, co do płci. Podczas badania do zażycia narkotyku przyznało się 7,9% badanych kobiet i tylko 6,7% badanych mężczyzn.

Na pewno warto wziąć te sytuację pod uwagę przy przygotowaniach programów dla mieszkanców Konina z zakresu profilaktyki i wskazane jest by odnosiły się one także do różnicy płciowej.

Warte uwagi jest również to gdzie dorośli koninianie spotkali osoby po wplywem narkotyków. Spośród badanych 11% kobiet i 27,9 % mężczyzn oświadczyło, że w pracy, 14,3% kobiet i 37,6% mężczyzn – że wśród znajomych.

Badania przeprowadzono również wśród młodzieży uczącej się w konińskich szkolach podstawowych (klasa siódma), młodzieży w wieku gimnazjalnym oraz uczącej się w różnych typach szkół ponadgimnazjalnych.

I tak, 56% badanej młodzieży twierdzi, że w Koninie istnieje umiarkowany dostęp do narkotyków oraz dopalaczy. Szczególnym wyzwaniem w działaniach profilaktycznych jest wzrost związany z rozpowszechnianiem i używaniem środków chemicznych typu dopalacze oraz marihuana. Niestety, mimo ofiar śmiertelnych po zażyciu środków chemicznych (dopalaczy) i nagłaśniania tych tragedii w mediach ogólnopolskich, nie słabnie przekonanie młodzieży o mniejszym – w porównaniu z innymi narkotykami – ryzyku szkód związanych z ich używaniem. Badania wskazują również, że na terenie Konina można bez większego problemu kupić środki psychoaktywne. Stwarza to okazję do ich nadużywania. Można spodziewać się, że tendencja ta będzie się utrzymywać chociażby ze względu na oczekiwania młodzieży wobec środków psychoaktywnych, odwołujące się w większym stopniu do pozytywnych konsekwencji zażywania środków psychoaktywnych niż ewentualnych szkód.

Po narkotyki sięgają szczególnie młodzi ludzie i dlatego to oni są głównie narażeni na uzależnienie od tych środków. Badania pokazują, że środowiska przyszkolne w dużej mierze zagrożone są działalnością przestępczą dilerów. W związku z tym konieczne jest utrzymywanie aktywnej współpracy służb mundurowych z dyrektorami, nauczycielami, pedagogami szkolnymi oraz rodzicami.

Spośród ponad pół tysiąca przebadanych młodych osób 12% z nich zadeklarowalo, iż mialo za sobą inicjację narkotykową lub też doświadczenia związane ze spożywaniem dopalaczy. 47% tej grupy deklarowało, że spożywało narkotyki lub dopalacze w ciągu ostatniego tygodnia. Najczęściej zażywane narkotyki to marihuana, dopalacze, mefedron, haszysz, amfetamina, kokaina, heroina.

Młodzież w badaniach wskazywała na wiek swojej inicjacji narkotykowej, który w dużej mierze przypadł na 16 rok życia.

Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami są bardzo różnorodne, najbardziej sprzyjającymi okolicznościami do inicjacji narkotykowej, wskazanymi przez uczniów, są: wakacje, wagary, dyskoteka, szkoła.

Ważną rolę w działaniach zapobiegających uzależnieniom pełni oświata i rodzice.

Wyniki przeprowadzonych w Koninie badań też jednoznacznie wskazują, że zażywanie środków psychoaktywnych wzrasta w okresie dojrzewania.

Sformułowane w Diagnozie uwagi i wnioski potwierdzają, że zdecydowanie warto w ramach programu nasilić działania profilaktyczne skierowane do uczniów konińskich szkół. Taki też kierunek będzie utrzymywany w latach 2019 -2021.

Najbardziej realistycznymi celami profilaktyki jest opóźnianie inicjacji spożywania środków psychoaktywnych i chemicznych. Jest to niezwykle istotna kwestia profilaktyczna, gdyż jej powodzenie może przyczynić się do znacznego zmniejszenia szkód społecznych.

III. Sytuacja epidemiologiczna

Uzależnienie od narkotyków to problem, który może dotknąć każdego – bez względu na wiek, płeć czy pozycję społeczną. Całkowicie niesłusznie wiele osób postrzega narkomanię wyłącznie jako przejaw patologii społecznej. Wielu nie zdaje sobie sprawy z tego,

że narkomania to choroba – podstępna i złożona, polegająca na całkowitej utracie kontroli nad swoim życiem, zaburzająca funkcjonowanie na wielu jego płaszczyznach. Wraz z jej rozwojem osoba uzależniona coraz bardziej koncentruje się na przyjmowaniu środków psychoaktywnych. Zwykle polega to na stopniowym zażywaniu coraz większej ilości narkotyków, co wynika z faktu niemożności zapanowania nad głodem narkotycznym.

Milowym krokiem w leczeniu narkomanii jest moment, gdy osoba uzależniona przyzna się przed sobą, że jest chora i potrzebuje pomocy. Im wcześniej zostanie postawiona diagnoza i rozpocznie się leczenie, tym terapia jest skuteczniejsza. Sygnałem do konieczności podjęcia terapii odwykowej jest pojawienie się symptomów zespołu abstynencyjnego po odstawieniu przyjmowanych narkotyków.

Leczenie zawsze musi być dostosowane do konkretnego pacjenta – zażywanych substancji, stopnia zaawansowania uzależnienia oraz wyniszczenia organizmu przez toksyny. W terapii narkotykowej stosuje się leczenie krotko-, średnio- oraz długoterminowe.

Terapia narkotykowa ma na celu całkowitą abstynencję. Uzależnieni poznają podłoże swojego problemu, uczą się metod pokonywania objawów głodu abstynencyjnego, zdobywają umiejętności społeczne i emocjonalne. Celem terapii jest także wypracowanie asertywności pozwalającej odmawiać narkotyków, odbudować relacje z bliskimi i otoczeniem.

W 2017 r. Konin dysponował pięcioma placówkami terapii uzależnień, jedną stacjonarną i czterema ambulatoryjnymi: Oddziałem Leczenia Uzależnień Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Koninie, Poradnią Uzależnień przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Koninie i Dziennym Oddziałem Terapii Uzależnień od Alkoholu, Poradnią Leczenia Uzależnień i Współuzależnień od Substancji Psychoaktywnych przy ul. Wojska Polskiego 33, Poradnią Leczenia Uzależnień przy ul. Chopina 23a.

Ogółem z oferty leczenia uzależnień oferowanej przez wymienione placówki skorzystało w 2017 r. około 600 osób. Dane te świadczą nie tylko o skali problemu, ale również o wzroście świadomości społeczeństwa, osób uzależnionych, które szukają pomocy w rozwiązaniu swego problemu.

Każde uzależnienie niesie z sobą cierpienie osób bliskich, które bardzo często nie radzą sobie z tą sytuacją, ze swoimi emocjami, zachowaniem. Toteż bardzo często one same potrzebują pomocy terapeutycznej. Wszystkie Ośrodki Leczenia Uzależnień w Koninie oprócz terapii dla osób uzależnionych oferują również terapię dla współuzależnionych (z której osoby te bardzo chętnie korzystają).

Z informacji uzyskanych od terapeutów pracujących w poradniach na terenie Konina wynika, że osoby uzależnione od narkotyków to w zdecydowanej większości ludzie młodzi i bardzo młodzi w przedziale wiekowym od 19 do 37 lat. Niestety obniża się wiek inicjacji narkotykowej. Po substancje psychoaktywne sięgają już dzieci ze szkół podstawowych.

Osoby uzależnione od narkotyków zwykle używają kilku środków, na przykład: marihuany, amfetaminy, LCD, ekstazy, grzybków halucynogennych.

Dostrzegając wagę problemu oraz chcąc zapobiegać jego skutkom – miasto Konin zleca Stowarzyszeniu MONAR prowadzenie na swoim terenie Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin dotkniętych problemem narkotykowym. Głównym celem pracy placówki jest zwiększenie świadomości wśród osób dotkniętych problemem narkotykowym o dostępności

do profesjonalnej pomocy, a tym samym zmniejszenie społecznych i indywidualnych zagrożeń uzależnieniem od substancji psychoaktywnych. Zadania placówki to także: poprawa funkcjonowania psychospołecznego osób z problemem narkotykowym oraz ich rodzin, wspieranie osób z problemem narkotykowym po ukończonym leczeniu, zmniejszenie ryzyka zakażeń HIV oraz innymi chorobami współwystępującymi z uzależnieniem. Działalność Punktu przyczynia się do zmniejszenia zagrożenia uzależnieniem od substancji odurzających i wzrostu świadomości na ten temat wśród młodych ludzi jak i rodziców. Profilaktyka HIV/AIDS prowadzona przez Punkt Konsultacyjny przyczynia się do ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa HIV oraz bezpośrednio do poprawy zdrowia społeczności lokalnej Konina. W 2017 r. wśród osób objętych działaniami placówki nie było przypadków zachorowań ryzykownych ani zachowań sprzecznych z prawem. Pracownicy Punktu Konsultacyjnego dotarli do większości szkół na terenie Konina, gdzie realizują program „Profilaktyka przez wartości".

Polska polityka antynarkotykowa odnotowała istotną poprawę sytuacji epidemiologicznej i zdrowotnej w zakresie narkotyków i narkomanii, w tym poprawę stanu zdrowia i bezpieczeństwa zarówno osób używających substancje psychoaktywne w sposób problemowy, jak i osób sięgających po nie w sposób incydentalny. Te pozytywne tendencje zostały jednak zachwiane w ciągu ostatnich lat a przyczynił się do tego obrót nowymi substancjami psychoaktywnymi, powszechnie nazywanymi - „dopalacze".

Aktywne działania przeciwko tym substancjom podejmuje wiele instytucji: Służba Celna, Straż Graniczna, Policja oraz SANEPID. Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Koninie na bieżąco monitoruje przypadki wprowadzania do obrotu dopalaczy.

IV. Przestępczość narkotykowa na terenie Konina

W sierpniu 2018 r. Sejm znowelizował ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii. Zasadniczym celem zmiany było objęcie przepisami karnymi przede wszystkim czynów związanych z posiadaniem, produkcją oraz dystrybucją tych substancji i stworzenie instrumentów prawnych umożlwiających ich egzekwowanie.

Zgodnie z nowelizacją - dopalacze traktowane są przez prawo na równi z narkotykami. Do tej pory za handel dopalaczami groziła jedynie kara finansowa. Według znowelizowanych przepisów za samo posiadanie znacznych ilości dopalaczy będzie groziła kara nawet do trzech lat, a za handel nimi nawet do lat 12 więzienia.

Ze statystyk Komendy Miejskiej Policji w Koninie wynika, że w naszym mieście maleje przestępczość narkotykowa. W 2017 r. odnotowano ogólnie 298 czynów z tej kategorii. Dynamika tych zdarzeń kształtowała się na poziomie 99,4% w porównaniu do roku wcześniejszego. Liczba stwierdzonych przestępstw narkotykowych w 2017 r. była mniejsza niż w 2016 r., różnica wyniosła 141 zdarzeń. Wykrywalność przestępstw z tej kategorii na terenie miasta wyniosła 98,9%. Spadek zanotowano w kategorii nieletnich sprawców przestępstw narkotykowych, w 2017 r. były to 4 osoby nieletnie, w 2016 r. – 8.

Dane policyjne potwierdzają, że najbardziej popularnym narkotykiem jest marihuana, kokaina, amfetamina, heroina, LSD.

Najczęściej zatrzymywano osoby nieletnie, które popełniały przestępstwo z art. 62 ust 1 i 3 (posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych) ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Narkotyki są jednym z niekwestionowanych czynników kryminogennych, dlatego Policja podejmuje szereg działań profilaktycznych, w tym edukację rodziców, nauczycieli, młodzieży.

Coraz większym problemem na polskich drogach są kierowcy prowadzący pojazdy samochodowe pod wpływem środków psychoaktywnych.

Rozdział II

I. Cele programu

Cel główny programu:

Przeciwdziałanie rozszerzaniu się zjawiska narkomanii oraz problemom jej towarzyszącym na terenie miasta Konina.

Cel ten realizowany będzie w trzech obszarach działania:

1. profilaktyka,

2. leczenie, rehabilitacja, reintegracja i ograniczanie szkód zdrowotnych osób uzależnionych,

3. epidemiologia, monitoring, ewaluacja.

Cele operacyjne:

1. zmniejszenie tempa wzrostu rozpowszechniania używania narkotyków,
2. ograniczanie szkód zdrowotnych osób uzależnionych,
3. rozwój usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin,
4. ograniczenie zakażeń HIV, HCV i innych chorób związanych z używaniem narkotyków.

II. Główne kierunki działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii oraz zadania programu

1. **Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem:**

1) Kontynuacja i rozwijanie działalności Punktu Konsultacyjnego MONAR dla osób i rodzin dotkniętych problemem narkotykowym. Świadczenie, w ramach Punktu, następujących usług:
   a) diagnostyczno – konsultacyjnych (w tym indywidualne plany terapii),
   b) poradnictwa indywidualnego i grupowego dla osób uzależnionych,
   c) poradnictwa indywidualnego i grupowego dla osób używających narkotyki (nieuzależnionych),

d) indywidualnej terapii motywacyjnej,
e) terapii grupowej dla osób używających narkotyki (nieuzależnionych),
f) kierowanie do oddziałów detoksykacyjnych i stacjonarnych ośrodków terapii uzależnienia.

2) Wspieranie działań nakierowanych na budowanie programów postrehabilitacyjnych dla osób uzależnionych od narkotyków.
3) Współpraca z Poradnią Leczenia Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych oraz z poradniami terapii uzależnień, które realizują programy terapii indywidualnej i grupowej dla młodzieży uzależnionej od narkotyków i zagrożonej uzależnieniem.
4) Współpraca z Oddziałem Leczenia Uzależnień Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Koninie, w którym leczą się także osoby uzależnione od narkotyków.
5) Wspieranie działań miejscowego szpitala nakierowanych na poszerzanie oferty terapeutycznej dla osób uzależnionych od narkotyków.

Wskaźniki: liczba osób uzależnionych i używających narkotyki korzystających z terapii w Punkcie Konsultacyjnym, liczba udzielonych porad przez Punkt Konsultacyjny, liczba osób leczonych w Poradniach Terapii Uzależnień i Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym na terenie Konina, liczba godzin przeprowadzonych terapii z osobami uzależnionymi.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej:

1) Prowadzenie, w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin dotkniętych problemem narkotykowym, poradnictwa dla rodzin i najbliższych osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.
2) Prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców dzieci i młodzieży uzależnionej i eksperymentującej z narkotykami.
3) Współpraca z Poradniami Leczenia Uzależnień i Współuzależnień, które prowadzą poradnictwo i terapię dla rodziców dzieci i młodzieży uzależnionej i eksperymentującej z narkotykami.
4) Wspieranie organizacji pozarządowych, które realizują zadania z zakresu interwencji kryzysowej, interdyscyplinarnego poradnictwa i innej pomocy rodzinom osób uzależnionych.
5) Udostępnianie informacji o możliwościach korzystania z profesjonalnej pomocy psychologicznej i prawnej.

Wskaźniki: liczba osób współuzależnionych korzystających z terapii, liczba grup wsparcia dla dzieci i młodzieży uzależnionej i eksperymentującej z narkotykami.

3. **Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.**

1) Promowanie zdrowego stylu życia i aktywnych form spędzania czasu wolnego poprzez wspieranie działań środowiskowych kierowanych do dzieci i młodzieży, związanych z organizacją różnych form zajęć pozalekcyjnych.
2) Realizacja profesjonalnych, rekomendowanych programów profilaktycznych kierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców w ramach profilaktyki szkolnej i pozaszkolnej.
3) Wspieranie i rozwój programów profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i pozaszkolnej.
4) Wdrażanie nowoczesnych metod pracy z grupą – szkolenia dla nauczycieli i wychowawców.
5) Prowadzenie różnych form edukacji rodziców (w celu budowania prawidłowych relacji rodzic – dziecko, uczenie wczesnego wykrywania sygnałów ostrzegawczych wskazujących na używanie narkotyków).
6) Podnoszenie wiedzy społeczności Konina na temat problemów narkomanii.
7) Finansowanie/dofinasowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób zajmujących się profilaktyką.
8) Upowszechnianie materiałów informacyjno – edukacyjnych na temat promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii oraz HIV/AIDS
9) Współpraca z powiatową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną, która prowadzi działania w kierunku profilaktyki HIV/AIDS – dofinansowanie tych działań.
10) Współorganizacja lokalnych imprez, konkursów, olimpiad, turniejów promujących zdrowy styl życia.
11) Współpraca z lokalnymi mediami w ramach przedsięwzięć związanych z realizacją Programu Przeciwdziałania Narkomanii (informacje o formach pomocy dla młodzieży zażywającej narkotyki), wspieranie profilaktycznych oddziaływań mediów.
12) Wspieranie i rozwijanie samorządowej polityki prorodzinnej. W 2013 r. uchwałą Rady Miasta Konina został przyjęty do realizacji Program „Konińska Karta Rodziny 3+". Mimo że Program ten nie jest finansowany ze środków na przeciwdziałanie uzależnieniom przywołujemy go tutaj, ponieważ wspiera takie ważne czynniki chroniące przed uzależnieniami jak: więź z rodziną oraz rozwój pasji, zainteresowań, hobby. Od 2014 roku Konin realizuje także program ogólnopolski Karta Dużej Rodziny.
13) Wspieranie działalności konińskiej grupy PaT. W 2014 roku miasto przystąpiło do ogólnopolskiego programu Komendy Głównej Policji „PaT" czyli Profilaktyka a Ty. Podstawowym celem PaT jest tworzenie społeczności promującej wśród młodych ludzi modę na życie bez nałogów. Adresatami programu jest młodzież od 14 roku życia.

Większość zadań z tego obszaru jest realizowana i finansowana w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Programy profilaktyczne

realizowane w szkołach i placówkach wsparcia dziennego na terenie Konina dotyczą wszystkich substancji psychoaktywnych, uczą różnorodnych umiejętności psychologicznych i społecznych, na przykład komunikacji intra- i interpersonalnej, radzenia sobie ze złością, stresem i sytuacjami konfliktowymi, podejmowania decyzji, zachowań asertywnych.

Zadania specyficzne dla profilaktyki problemów związanych z używaniem narkotyków realizować będą pracownicy Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin dotkniętych problemem narkotykowym. Są to:

1) Zajęcia profilaktyczne realizowane we współpracy z pedagogami szkolnymi, w szkołach, placówkach wsparcia dziennego lub na terenie innych instytucji w zależności od potrzeb.
2) Spotkania edukacyjne na temat profilaktyki HIV/AIDS dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
3) Prowadzenie telefonu zaufania.

Wskaźniki: liczba zajęć pozalekcyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży, ilość realizowanych na terenie miasta profesjonalnych, rekomendowanych programów profilaktycznych, ilość szkoleń zorganizowanych dla nauczycieli i wychowawców, liczba nauczycieli i wychowawców biorących udział w szkoleniach, liczba rozpowszechnionych materiałów edukacyjnych dotyczących promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii oraz HIV/AIDS, liczba zorganizowanych na terenie miasta: festynów, konkursów, olimpiad, turniejów promujących zdrowy styl życia, liczba wydanych kart „Konińska Karta Rodziny 3+" oraz Karta Dużej Rodziny, liczba partnerów obu programów, liczba funkcjonujących na terenie miasta placówek wsparcia dziennego, liczba dzieci uczestniczących w zajęciach i korzystających z opieki w placówkach wsparcia dziennego, liczba spotkań o tematyce profilaktyki narkomanii oraz HIV/AIDS przeprowadzonych z uczniami w szkołach, placówkach wsparcia dziennego, liczba udzielonych porad przez telefon zaufania.

4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii

1) Współpraca ze wszystkimi organizacjami, instytucjami i osobami fizycznymi przyczyniającymi się do rozwiązywania problemów narkomanii.
2) Wspieranie działalności stowarzyszeń zajmujących się rozwiązywaniem problemów narkomanii.
3) Wspieranie działań Komendy Miejskiej Policji między innymi w zakresie ograniczania podaży (zakup narkotestów) oraz działań profilaktycznych realizowanych poprzez:
    a) przeciwdziałanie rozprowadzaniu narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży,
    b) dokonywanie monitoringu miejsc szczególnie narażonych na działalność dealerów narkotykowych i dilerów nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy)
    c) akcje profilaktyczne w szkołach.

Wskaźniki: liczba zakupionych narkotestów, liczba kontroli miejsc szczególnie narażonych na działalność dealerów, liczba patroli kontrolujących szczególnie newralgiczne miejsca na terenie miasta, spotkania z młodzieżą w szkołach i podczas różnych form zorganizowanego wypoczynku.

5. **Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego**

Działania z tego obszaru realizować będzie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie przez:

1) zawieranie kontraktów socjalnych z osobami uzależnionymi i ich rodzinami,
2) prowadzenie zajęć aktywizujących, integrujących, podnoszących umiejętności dla osób uzależnionych i ich rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem,
3) pomoc rzeczową i finansową.

Wskaźniki: liczba osób objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie, liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami uzależnionymi i ich rodzinami.

6. **Zasoby rzeczowe:**

W realizacji zadań Programu Przeciwdziałania Narkomanii Miasto Konin współpracuje z:

1) organizacjami pozarządowymi oraz osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
2) placówkami terapii uzależnień,
3) Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4) Komisją Rodziny i Spraw Społecznych Rady Miasta Konina,
5) Komisją Edukacji, Kultury i Sportu Rady Miasta Konina,
6) Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Koninie,
7) Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym,
8) placówkami oświatowymi,
9) Komendą Miejską Policji,
10) Strażą Miejską,
11) Sądem Rejonowym w Koninie,
12) Prokuraturą Rejonową w Koninie,
13) Miejską Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną,
14) Młodzieżowym Domem Kultury,
15) Konińskim Domem Kultury,
16) Kościołami,
17) lokalnymi mediami.

7. Zasoby ludzkie:

Realizując zadania Programu Przeciwdziałania Narkomanii Miasto Konin korzysta z wiedzy i zawodowego doświadczenia osób zajmujących się profilaktyką uzależnień:

1) pedagogów, psychologów i psychoprofilaktyków zatrudnionych w placówkach oświatowych, wychowawczych i w placówkach wsparcia dziennego,
2) specjalistów różnych dyscyplin zatrudnionych w placówkach poradnictwa rodzinnego i przeciwdziałania przemocy,
3) terapeutów uzależnień,
4) członków Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
5) członków Komisji Rodziny i Spraw Społecznych oraz Komisji Edukacji, Kultury i Sportu Rady Miasta Konina,
6) pracowników socjalnych, członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych do spraw przeciwdziałania przemocy,
7) funkcjonariuszy Policji i Straży Miejskiej,
8) sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
9) księży,
10) dziennikarzy,
11) pracowników organizacji pozarządowych.

8. Zasady finansowania Programu Przeciwdziałania Narkomanii

Źródłem finansowania zadań programu są wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Środki finansowe na realizację zadań określa corocznie Rada Miasta Konina w ramach uchwały w sprawie uchwalenia budżetu Miasta Konina

Realizacja zadań Programu Przeciwdziałania Narkomanii będzie podlegała monitorowaniu i ewaluacji programowej. Koordynacja realizacji Programu należy do zadań Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Koninie, który współpracuje ze wszystkimi instytucjami, jednostkami i organizacjami realizującymi poszczególne zadania.

Przy opracowywaniu Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Konina na 2019 – 2021 wykorzystano materiały źródłowe:

.

1. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. 2018, poz.1030 ze zm./*
2. *Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020 /Dz. U. 2016, poz. 1492/*
3. *Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2015 – 2019*
4. *Wyniki badań ESPAD 2015 - raport. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.*
5. *Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych Konin 2017. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie. Konin 2017*
6. *Sprawozdanie cząstkowe z realizacji „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego dla Miasta Konina na lata 2016 – 2020 za rok 2017.*
7. *Metody i strategie. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii. www.kbpn.gov.pl*
8. *Leczenie uzależnienia od narkotyków. www.terapia-befree.pl*
9. *Formy pomocy osobom uzależnionym od narkotyków – Narkomania.org. www.narkomania.org.pl*
10. *Dopalacze – narkotyki.pl. www.narkotyki.pl*
11. *Dopalacze. Skala zjawiska i przeciwdziałanie. Piotr Jabłoński, Artur Malczewski. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Warszawa 2014 .*
12. *Europejski raport narkotykowy. Tendencje i osiągnięcia. Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii 2015.*